

DOMAČIN.

DOMACIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMACINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglasil): Trikrat razdeljena peti vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 26. aprila 1913.

Leto I.

Vabilo na naročbo.

Našim cenjenim čitateljem in naročnikom naznanjamo, da bomo ‚Domačina‘ le še nekaj časa brezplačno dopošiljali. Vsakdo se je že dosedaj lahko prepričal o njegovi vsebini in da se krepko držimo načel, ki smo si jih stavili. **Istočasno prosimo, da vsi oni, ki mislijo list naročiti, to precej blagovolijo naznaniti upravništvu ‚Domačina‘ v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 16, in obenem tudi vposlati naročnino, da se bo list lahko redno dopošiljeval in da ne bo več reklamacij.**

Naročnina znaša: za Ljubljano z dostavljanjem na dom: **celoletno 3 K, polletno K 1-50, četrletno K —75;** po pošti: **celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K.**

Sčasoma se bo list, kar se tiče vsebine, razširil in to naj blagovolijo cenjeni čitatelji in naročniki vpoštevati.

Upravništvo ‚Domačina‘.

Padec Skadra in stališče velesil.

Skader je po vročem boju in junaškem odporu svojih hrabrih braniteljev dne 23. aprila padel in črnogorske čete so vkorakale v mesto. Kralj Nikita bo v spremstvu princev jahal v osvojeno mesto. Essad paša, junaški branitelj Skadra, je svojim četam, ko je padel

Taraboš, zaukazal, da sovražnosti ustavijo. Skoro dvadnevni boj, ki se je bil za skadrsko trdnjavo, je odločila srbska artilerija, ki je turške baterije zaporedoma prisilila k molku. Črnogorci so v noči od ponedeljka na torek vse najvažnejše pozicije zavzeli. Boj za Skader je trajal 36 ur. Generalni naskok se je začel v ponedeljek zjutraj, potem ko se je mesto 48 ur koncentrično od vseh strani obstreljevalo. Še v ponedeljek se je nato začel napad z bajonetom. Dasi so turške baterije kar polne vrste Črnogorcev drugo za drugo pokosile, so Črnogorci vendar drveli naprej, ne da bi se ustavili. Najprej so osvojili Brdico, Taraboš pa se je še držal. Napad na Taraboš je začela četa bombometalcev. Izgube Črnogorcev so bile velikanske. Zadnje utrdbe na vrhu so se obupno branile, a so končno druga za drugo padle in slednjič se je morala turška posadka udati. Mesto je vsled obstreljevanja skoraj popolnoma razrušeno.

Mednarodni položaj je po zavzetju Skadra postal zopet nekoliko kočljiv. Znano je, da so se vse velesile na londonski konferenci izjavile za to, da mora Skader pripasti bodoči Albaniji in da na tem njihovem sklepu tudi slučajno zavzetje Skadra ničesar ne izpremeni. Kaj pa bodo sedaj po zavzetju Skadra velesile ukrenile?

V dunajskih političnih krogih zavzetje Skadra sicer ni povzročilo nobenega iznenadenja, ker so padec Skadra že pred nekaj tedni pričakovali, uverjeni pa so, da bo složnost velesil v skadrskem vprašanju še nadalje obstojala in upajo, da se bodo mirnim potom rešile vse komplikacije, ki se pojavijo. Dunajski kabinet je baje po zatrdilu dobro poučenih krogov že predlagal ostrejšo odredbo proti Črni gori. Sprejem in izvršitev teh odredb pa sta odvisna od velesil, ki bodo morale v sedanjem položaju odkrito pokazati, hočejo li resno, da se njihov volja upošteva. Padec Skadra, katerega branitelji so se vsled gladu morali udati, mora sedaj končno razjasniti položaj in izpričati, so li govorice, da Rusija podpira Črno goro, istinite ali ne.

Kralj Nikita bo moral Skader ali prostovoljno vrniti ali pa se ga bo v to prisililo bodisi po skupni akciji velesil, bodisi po drugi akciji. Seveda se bodo morale odredbe v najkrajšem času izvršiti, da se situacija še bolj ne poostri. Baje se je predlagalo, da se naj izkrcajo proti Črni gori poleg oddelka morskil čet mednarodnega brodovja tudi avstro-ogrške čete, ki naj vkorakajo v Črno goro. V Rusiji in na Francoskem pa mislijo, da tega ne bo treba, ker bo kralj Nikita končno sam prepustil Skader velesilam, dočim so bel-

grajski politični krogi mnenja, da se bodo velesile uklonile dejstvu zavzetja Skadra in da tudi Avstro-Ogrska ne bo potem ukrenila nobene posebne akcije.

Tudi londonski merodajni krogi so mnenja, da se mora kralj Nikita po sijajnih uspehih črnogorskega orožja ali volji Evrope ukloniti in Skader opustiti, ali pa se ga bo moralo slučajno k temu prisiliti. Največ skrbi pa povzroča v Londonu to, da bi mogoče Avstrija hotela na lastno pest postopati.

Kranjska hranilnica v Ljubljani.

Nagrade za dolgo služeče posle.

Ravnateljstvo Kranjske hranilnice je predlagalo na občnem zboru dne 15. aprila t. l., da se dovoli kakor lansko leto tako tudi letos znesek 3000 K, ki naj bi se porabil za obdaritev 60 dolgo služečih poslov z nagradami v gotovini po 50 K. Ta predlog ravnateljstva je občni zbor tudi odobril.

Pravico do teh nagrad imajo služeče osebe moškega in ženskega spola, ki pripadajo poselskemu stanu v zmyslu poselskega reda, ki so najmanj tri leta služile pri eni in isti rodbini in ki so že najmanj tri leta vlagatelji Kranjske hranilnice.

Tisti, ki prosijo za kako nagrado, morajo dokazati nepretrgano službeno dobo s poselsko knjižico ali z izpričevalom svojega službodajalca ali na kak drug verodostojen način (n. pr. s potrdilom župnijskega ali občinskega urada).

Začasni izstop iz službe zaradi bolezni ne velja kot prestanek službene dobe, če je posel po ozdravljenju zopet vstopil v službo svojega prejšnjega gospodarja.

Pripadnost k stanju vlagatelj se mora dokazati z navedbo številke vložne knjižice Kranjske hranilnice, ki se glasi na prosilčevo ime ali je vinkulirana na njegovo ime ali pa na drug način, ki izključuje vsako zlorabo.

Prosilci, ki so že leta 1911. in 1912. prejeli nagrade, pridejo v poštev šele za onimi, ki še niso bili obdarjeni.

Namen te naprave je, da se dolgo služečim vestnim poslom, ki spadajo k vlagateljem Kranjske hranilnice, nakloni majhna nagrada za njih vztrajnost in zvestobo v službi in s tem pripušča, da postanejo neposredno deležni dohodkov tega zavoda.

Razpis poselskih nagrad povzroča vsako leto med posli in gospodarji mnogo zanimanja. Leta 1911. je prosilo za nagrado 154 poslov. Od teh je izkazalo nepretrgano službeno dobo 15 do 20 let 56, 21 do 25 let 23, 26 do 30 let 19, 31 do 35 let 16, 36 do 40 let 17 prosilcev in od ostalih 13 poslov 41 do 65 let pri eni in isti rodbini. 10 prosilcev ni zadostilo zgoraj navedenim pogojem.

V preteklem letu je došlo 150 prošenj za nagrade. Na 11 prosilcev se ni moglo ozirati; od drugih 139 pa je izkazalo nepretrgano službeno dobo 15 do 20 let 74, 21 do 25 let 34, 26 do 30 let 17, 31 do 35 let 10 prosilcev, 36 do 40 let 3 prosilci in več nego 40 let en prosilec.

Te številke nam kažejo, da je na Kranjskem vendar še precej poslov, ki vztrajajo razmeroma dolgo vrsto let v zvesti službi pri enem in istem gospodarju in da si tudi gospodarji in gospodinje prizadevajo, vzgajati si vdane posle, ki se jim lahko zaupa, ki pa

tudi v starosti najdejo oporo pri rodbini službodajalcevi.

To lepo razmerje, ki koristi poslom in gospodarjem, bo nova naprava podeljevanja nagrad za dolgo služeče posle gotovo pospeševala, zakaj možnost dobivati nagrade bo gotovo marsikaterega posla izpodbujala, da se trudi ostati daljšo dobo let v eni in isti službi.

Cesarja Franca Jožefa zavetišče za neozdravne bolnike.

Iz poročila o delovanju tega zavetišča v letu 1912. posnemamo: V preteklem letu je prejel kuratorij 72 prošenj za sprejem v zavetišče. Devet prosilcev ni zadostilo pogojem ustanovnega pisma in so se torej zavrnili, osem prosilcev je bilo sprejetih, ostali so se zabeležili, da se ob priliki po vrsti zabeležbe sprejmo.

Izmed 50 oskrbovancev (24 moških, 26 ženskih), ki so bivali v zavodu dne 31. decembra 1911 sta se dva moška na lastno zahtevo odpustila, 1 moški in 2 ženski so se morali odstraniti zaradi težkih pregreškov zoper hišni red, 1 ženska se je odslovila, ker ni več ustrezala sprejemnim pogojem, 2 oskrbovanca (1 moški, 1 ženska) sta umrla za oslabeledostjo srca in za protinom. Namesto teh 8 oskrbovancev so se sprejeli 4 moški in 4 ženske, tako da je bilo koncem leta 1912. zopet 50 oskrbovancev v zavodu. Od teh je pristojnih v političnih okrajih: Kamnik 7, Kočevje 1, Kranj 4, Litija 3, mesto Ljubljana 15, okolica ljubljanska 10, Logatec 5, Radovljica 2, Novo mesto 2, Celje 1.

Starost oskrbovancev je med 20. in 87. letom; 32 je samskih, 2 sta poročena, 1 je ločen, 14 je obdovljenih, vsi pa so rimsko-katoliške veroizpovedbe.

Po prejšnjem poklicu je delavcev 8, gozdar 1, hišnik 1, hlapca 2, knjigovez 1, kontorist 1, krojač 1, mizar 1, natakar 1, pek 1, rudar 1, strojar 1, vrtnar 1, zasebni učitelj 1, zasebnik 1, zidar 1; nadalje beračice 3, dekel 8, cirkuška jahalka 1, kramarica 1, kuharice 4, krojačici 2, poljska delavka 1, šivilja 1, učiteljeva hči 1, zasebnice 4.

Vsota oskrbovalnih dni varovancev je znašala 18.250. Osebe je obstojalo iz 6 usmiljenih sester reda sv. Vincencija Pavlanskega, 8 dekel, 2 strežnic, enega strežnika, 1 strojnika in 1 hlapca. Na dan je bilo oskrbovati večinoma 70 oseb, za katere je bilo treba okroglo 25.550 oskrbovalnih dni.

Zdravstveno stanje hišnih stanovalcev je bilo precej ugodno, če se ne vpoštevajo kronične bolezni oskrbovancev, od katerih so bolehal na kroničnem bronhialnem katarju 2, na naduhi 2, na zvapnenju odvodnic 2, na srčni hibi 1, na mrtvoudnosti 5, na vnetju hrbtnega mozga 2, na sušici hrbtnega mozga 2, na kroničnem ginjenju mišic 2, na protinu 8, na revmatizmu 10, na goleničnem prišču 1, na zelo močni kratkovidnosti 3, na slepoti 10.

Iz računskega zaključka se razvidi, da je imel kuratorij 42.839 K 39 h prejemkov in blagajnični prebitek 1095 K 8 h, tako da je porabil za ves obrat zavoda 41.744 K 31 h. Veljal je torej vsak oskrbovanec na dan 2 K 22 h ali vse leto 815 K 4 h.

Oskrba vsakega hišnega stanovalca, t. j. 50 oskrbovancev, 1 duhovnika, 19 strežnih in služabnih oseb, je veljala na dan 72,8 h proti 75,4 h v letu 1911., torej za 2,6 h manj. Stroški za hrano v zavodu bivaajočih oseb so se zmanjšali vsled cenejšega nakupa živil in vsled dohodkov, ki jih donaša lastno vrtnarstvo in svinjereja.

Kuratorij je obstojal iz gospodov: Primarij doktor Emil Bock (načelnik), c. kr. okrajni glavav v p. Gustav del Cott, konzistorialni svetnik in stolni župnik Jožef Erker, c. in kr. podpolkovnik v p. Karel Kastl pl. Traunstät, c. kr. okrajni zdravnik Alfred Mahr in hranilnični uradni ravnatelj doktor Anton vitez pl. Schoeppl (načelnikov namestnik).

Premoženje ustanove je obstojalo dne 31. decembra 1912 iz vzdrževalnega zaklada zavetišča v znesku 1.000.000 K, iz poslopij in iz vrta v vrednosti 617.972 1,000.000 K, iz premičnin v vrednosti 44.534 K 57 h in iz še preostalega stavbnega in inventarnega zaloge v znesku 10.623 K 19 h, torej skupno 1,673.130 kron 26 h.

To zavetišče je po ustanovnem pismu določeno za brezplačno oskrbo nezdravnih ubožnih bolnikov iz Kranjskega.

Kot ubožne bolnike iz Kranjskega je razumevati take bolnike, ki nimajo sredstev za najubornejši prežitek ali si jih s svojo delovno silo ne morejo pridobiti, in ki imajo ali domovinsko pravico v kakšni občini na Kranjskem ali so bili rojeni na Kranjskem ali pa tudi samo naseljeni na Kranjskem.

Od sprejema v zavetišče so izključeni umobolniki in božjastni, z nalezljivimi boleznimi okuženi, z ostudnimi in s smradljivimi boleznimi, osobito s kožno boleznijo na obrazu, s tvorci na nogah, z rakom okuženi, pijančevanju vdani ali slaboglasni ljudje in otroci pod 14 leti.

Sprejem bolnika dovoli kuratorij zavetišča, in sicer na podstavi prošnje za sprejem, naslovljene na „Kranjsko hranilnico v Ljubljani“ ali na „Kuratorij Cesarja Franca Jožefa zavetišča za neozdravne bolnike v Ljubljani“; prošnji je priložiti ubožni list in izpričevalo o glasu, ki ju izda pristojna občina ali občina bivališča, ter zdravniško izpričevalo, ki ga napravi zdravnik zavoda.

Oskrba obsega stanovanje, hrano, strežbo, prekrbo obleke, obuvala in perila, zdravniško pomoč, potrebna zdravila, duhovno tolažbo in preprost obredni pogreb.

Oskrba je brezplačna, zatorej se načeloma odklanja zanj vsaka kakršnakoli odškodnina, bodisi s strani oskrbovanca ali drugih ljudi.

Posamezne izvode „Načelnih določb“ in „Hišnega reda zavetišča“ morejo župnijski uradi in občine brezplačno dobiti od Kranjske hranilnice v Ljubljani.

Že zadnjič smo poročali o nekaterih podporah, ki jih je naklonila Kranjska hranilnica raznim društvom in zavodom v občekoristne in dobrodne namene. Danes naj še omenimo, da je Kranjska hranilnica letos porazdelila v omenjene svrhe 1 377 000 K, in sicer za oskrbo ubožcev in bolnikov 21.300 K, za podporo ubogim učencem in učenkam 24.500 K, za poučne in vzgojevalne namene 39.700 K, za znanstvene preiskave in razpravljanja 1500 K, za pospeševanje umetnosti in umetne obrti 43.000 K, za deželno-kulturne in prometne namene 4650 K, za razne druge občekoristne namene 11.850 K in za starostno hranilnico ter nagrade dolgo služočim poslom 14.000 K.

Posebno še imenujemo sledeča društva in zavode, katerim je letos Kranjska hranilnica naklonila znatne podpore: Uršulinskim šolam v Ljubljani 500 K in v Škofji Loki 200 K; šolski kuhinji v Zagorju 100 K; za prenovljenje župne cerkve v Domžalah 500 K; za nove orgle pri sv. Jakobu v Ljubljani 2000 K; za

opremo notranjosti župne cerkve v Žirih 500 K; za opremo župne cerkve na Vrhu v logaškem okraju 200 kron; društvu za krščansko umetnost v Ljubljani 200 kron; za popravo cerkve v Koprivniku pri Kočevju 500 K; za popravo kapiteljske cerkve v Novem mestu 2000 K; gasilnim društvom na Selu pri Bledu in v Rašici pri Kamniku po 100 K, v Domžalah 200 K, na Rodinah v črnomeljskem okraju 200 K, v Podkorenu pri Kranjski gori 50 K, v Št. Petru pri Novem mestu 150 K; gasilnemu društvu in rešilni postaji v Ljubljani 500 K; društvu rokodelskih pomočnikov v Ljubljani 400 K; šolskim vrtcem v Dobropolju, Radečah pri Zidanem mostu, Smihelu pri Novem mestu in Bohinjski Bistrici po 100 K, v Svibnju 50 K; kmetijski podružnici na Travi za sadjerejo 100 K in še mnogim drugim društvom in zavodom.

Iz sej deželnega odbora kranjskega.

V mlekarški tečaj, ki bo na Vrhnikih, so se sprejeli sledeči učenci in učenke: Josip Cek s Primorskega in Ivan Kasatkin z Ruskega proti plačilu šolnine; Franc Kuster, Anton Kušar, Franc Škamperle, Alojzij Jež, Franc Terček, Josip Meglen, Franc Jaklič in Anton Zidar s štipendijami po 100 K. Moški gojenci se zglase na šoli dne 21. aprila t. l., gojenke pa dne 2. junija t. l.

Zastopnikom deželnega odbora so se imenovali: v okrajni cestni odbor v Krškem Ivan Pfeifar, c. kr. poštar v Leskovcu, in Andrej Pirc, posestnik v Ravneh, v okrajni cestni odbor v Radečah pa Ludovik Bajc, župnik v Št. Janžu, in Janko Simončič, tajnik okrajne posojilnice v Radečah.

Iz več okrajev se je poročalo, da so začeli redno voziti po deželnih cestah tovorni avtomobili. Ne glede na to, da večina cest — zlasti one iz prejšnje dobe — ni tako zgrajena, da bi mogla vzdržati tak promet, obstoji resna nevarnost za avtomobilski promet, zlasti pri nekaterih mostovih. Podjetniki, ki so začeli s takimi vožnjami, so sedaj sami odgovorni za posledice. Ko stopi nov cestni zakon s 1. julijem t. l. v veljavo, bo deželni odbor, zaslišavši okrajne cestne odbore, sklepal o tem, katere ceste je za avtomobilsko vožnjo prepovedati, oziroma kako jih je spraviti v potrebni stan in kak donesek za izredno rabo ceste se bo zahteval od lastnikov avtomobilov.

Naslov nadpaznika se je podelil pazniku v deželni prisilni delavnici Blažu Papežu, narednikom pa sta bila imenovana paznika Valentin Frece in Martin Kovačič, pomožnim paznikom Oroslav Slapar, Karel Majce, Avgust Lavrič in Rudolf Šolar.

Za uradnike v prisilni delavnici se je uvedla uniforma.

Za vratarja v deželni blaznici na Studencu se je nastavljal Ivan Jerih.

Glede povzdige ribarstva na Kranjskem se bo vršil posvet pri deželnem odboru, katerega se bo udeležil tudi ribarski izvedenec c. kr. poljedelskega ministrstva.

Oddalo se je 10.500 potočnih in 3000 amerikanških postrvi interesentom po znižani ceni iz ribogojnega zavoda gosp. župnika Kleindiensta v Begunjah.

Zgradba mostu na okrajni cesti Borovnica-Brezovica se je oddala ponudniku tvrdki Krvinā & Dolničar.

Radi izredno neugodne vinske letine je odpisalo finančno ministrstvo deželi Kranjski na zakupu užitnine za leto 1912. znesek 80.000 K.

Dovolilo se je: pogorelcem v Zlatem polju za prvo pomoč podporo v naturalijah (seno, krma itd.) za 1200 K, pogorelcem v Trebči vasi, občina Dvor, podporo 2000 K, pri požaru v Tomačevem ponesrečenima gasilcema Jakobu Nagliču in Francu Peršinu po 300 kron podpore iz gasilskega zaklada.

Glede na vlogo gospoda Stalzerja, ki želi vpeljati med Kočevjem in Črnomljem redno avtomobilsko zvezo, se je odgovorilo okrajnemu glavarstvu v Črnomlju, da naj priredi komisijonalen ogled, pri katerem se naj dožene, če je cesta v primernem stanju. Hkrati se ministrstvo za javna dela ponovno naprosi, da naj se ta cesta inkamerira.

Radi nerednosti pri gospodarskem odboru v Šmarju pod Ljubljano se je deželni vladi predlagalo, da razpusti ta gospodarski odbor in uradoma razveljavi volitve v vodovodni odsek. Za gerenta gospodarskega odbora se je imenoval Fran Kristan, deželni nadoficial, za prisednika pa Edvard Šimnic, kaplan, in Janez Zaviršek, posestnik v Šmarju.

Zakon z dne 4. junija 1912, s katerim se je vpejlala deželna davščina od prirastka na vrednosti nepremičnin, še vedno ni prodril zadostno do spoznanja prebivalstva. Občutne kazni so zbog te malomarnosti na dnevnem redu. Vsled tega bo deželni odbor naprosil tudi notarsko in odvetniško zbornico, naj opozorita svoje člane, da je treba ljudstvo nujno poučiti o dolžnostih, katere mu nalaga ta zakon.

Dalje se je vzelo na znanje, da je država dovolila za preganjanje peronosper v kranjskih vinogradih 50.000 kron prispevka; spričo katastrofalni pozebi v zadnjem tednu pa bo deželni odbor prosil vlado še za izdatnejšo pomoč.

Politični tedenski pregled.

Izseljeniški zakon.

Poročilo poslanca Halbana glede novega izseljeniškega zakona konstatira najprej, da ima ta zakon, ki naj se sklene, namen, kontrolirati izseljevanje in varovati one, ki se hočejo izseliti. Zakonito se mora urediti posebno informiranje onih, ki se hočejo izseliti. Vlada naj zato izvoli strokovnega poročevalca, ki mora poročati o delavnih trgih. Te informacije se morajo objaviti. Individualno informiranje je treba koncesionirati. Napačno informiranje naj se kaznuje z globami do 1000 K, vedoma napačno pa z zaporom do 3 mesecev.

Balkanska vojna.

Odgovor balkanske zveze velevladem.

Odgovor balkanske zveze se je v Sofiji, Belgradu in Atenah dne 21. t. m. izročil velevladem. Nota balkanske zveze se velesilam za njihovo posredovanje živahno zahvaljuje in navajajoč štiri od velesil postavljene pogoje, pravi: Zvezne države konstatujejo, da se navedeni pogoji, na kojih podlagi so velesile pripravljene kot posredovalke intervenirati v prilog sklepa miru s Turčijo, nekoliko razlikujejo od onih, katere so one formulirale v svojem odgovoru od 5. t. m. Toda zavezniki, prešinjani od odkritosčne želje, da pospešijo ponujeno jim posredovanje in je privedejo k njegovemu cilju, izjavljajo, da, obenem proseč, naj

velesile priznajo načelo vojne odškodnine, posredovanje sprejmo s pridržkom, da tekom pogajanj z velesilami sprožijo lista vprašanja, ki se tičejo otokov in definitivne obmejitve Tracije ter cele Albanije.

Premirje.

Med turško in bolgarsko armado je sklenjeno premirje pod sledečimi pogoji:

Sovražnosti pri Čataldži in Bulairju mirujejo do 23. aprila. Če bi se do tega časa mirovna pogajanja ne končala, se premirje sporazumno podaljša. Obe stranki imenujeta komisijo, ki določi nevtralni pas med obema vojskama. Če bi prišlo do obnovitve sovražnosti, si morata obe stranki to 48 ur prej naznaniti. 48urni rok teče od 8. zvečer na dan, ko je bilo premirje odpovedano. Med premirjem turška vojna mornarica ne bo ovirala aprovizacije bolgarske armade med Sarasem in Črnim morjem.

Protiaavstrijski bojkot.

Dne 20. t. m. popoldne se je vršil shod belgrajskih trgovcev, na katerem se je sklenilo, da se začne z bojkotom avstro-ogrškega blaga. Srbija je baje že naročila 40.000 vojaških sukenj in 20.000 vojaških hlač on neke varšavske tvrdke in ofert avstrijske tvrdke odklonila.

Nasilne konverzije in masakri v Črni gori.

Črnogorske oblasti nadaljujejo s silo izpreobračanje Albancev v zasedenih krajih, tako da je baje do 20.000 Albancev zapustilo peški in djakovski okraj in zbežalo na od Srbov zasedeni teritorij, da se odtegnejo nasilstvom črnogorskih oblasti. V Plavah in Gusiniju so masakrirali več kot tisoč mož, žen in otrok, ker niso hoteli prestopiti v pravoslavje, in na stotine muslimanov v drugih mestih je bilo istotako poklanih. Črnogorski oblastniki so odkrito izjavili, da se morajo Albanci popravošlaviti in poslovaniti, če ne, morajo izginiti. Bilo bi želeli, da bi se velesile zainteresirale za to, kaj se godi v onih krajih, preden bodo vsi Albanci poklani ali prisiljeni zbežati, zapuščajoč hiše, posestva in živino.

Spori med balkanskimi zavezniki.

Iz Soluna se poroča, da se je razmerje med Grško in Bolgarsko tako postrilo, da si stojita obe armadi kot sovražnici nasproti. Velika grška armada stoji pred Solunom, druga grška pa pred pristaniščem Orfani. Železniška proga do Orfanija je zasedena od grških čet, ki so prišle od Epira. Bolgari so prekinili železniško zvezo Dedeagač-Solun. Proti Solunu korakajo tri bolgarske divizije, v celem 90.000 mož. Desno krilo se pomika sedaj preko Dojrana. Zatrjuje se, da bodo v eventualni konflikt med Bolgarsko in Grško posegli tudi Srbi na strani Grkov.

Bolgarska vlada je zaprosila rusko vlado za posredovanje v bolgarsko-srbskem sporu ter prosi, da nasvetuje ruska vlada srbski vladi, da naj se popolnoma drži prvotne pogodbe.

Spor med Bolgarsko in Romunsko.

Spor med obema državama je poravnan. Romunska dobi Silistrijo in tri kilometre širok pas bolgar-

skega teritorija. Poleg tega dobi Romunska nadzorovalno pravico nad šolami in cerkvami Kucovlahov na Bolgarskem. Romunska bo smela v Dobrudži graditi trdnjave, med tem ko se je zavezala Bolgarska, da v gotovem okrožju v takozvani bolgarski Dobrudži ne bo zgradila nikakršnih utrd.

Tedenske novice.

(Deželni železniški svet) je imel dne 22. t. m. pod predsedstvom podpredsednika barona Otona Apfaltrerna sejo, v kateri je bil namesto odstopivšega deželnega glavarja pl. Šukljeta izvoljen za predsednika deželnega železniškega sveta dr. Ivan Šusteršič. Razpravljalo se je v tej seji o raznih nameranih železniških progah, ki se naj v doglednem času zgradi. Deželni železniški svet je sklenil, da se železniško ministrstvo naprosi, da čimprej odpravi neznosne razmere na južnem kolodvoru v Ljubljani in se zgradi nov kolodvor, ki bo odgovarjal prometnim potrebam. Dalje je bil sprejet predlog komercialnega svetnika Povšeta, da se naj obrne železniški svet dežele Kranjske na železniško ministrstvo z nujno prošnjo, da naj vendar ugoditi že dolgoletni občni zahtevi prebivalstva in tujskega prometa, da bodo prihajali osebni vlaki s kamniške proge na južnoželezniški kolodvor v Ljubljani, oziroma odhajali s tega. Dalje sta bila sprejeta predlog dr. Lampeta, da se čimprej vpelje na dolenjskih železnicah brzovlak, in predlog poslanca Perhavca, da se čimprej zgradi vipavska železnica od Ajdovščine do Postojne. Glede na železniško zvezo med Polzelo in Kamnikom, oziroma Polzelo in Domžalami se ni nič sklenilo, ker si nasprotu jejo različna mnenja o tem, katera obeh prog bi bila primernejša in koristnejša.

(Rdeči križ.) V seji društvenega odbora deželnega in gospejnega pomožnega društva Rdečega križa za Kranjsko dne 14. t. m. se je sklepalo o tečajih za poučevanje in vežbanje pomožnih bolniških streljnic. Potem se je vršila dopolnilna volitev v predsedstvo. Izvoljena sta bila soglasno: Prvi podpredsednik gospod Peter vitez Grasselli za društvenega predsednika in odbornik gospod okrajni glavar Gustav del Cott za prvega podpredsednika.

(Deželna vinarska zadruga) je imela v sredo dne 23. aprila t. l. svoj redni občni zbor, na katerem je dosedanji predsednik prof. Dermastia odložil svoje mesto in izstopil iz odbora. Na njegovo mesto je bil izvoljen začasnim predsednikom deželni odbornik grof Barbo, za predsednikovega namestnika pa ravnatelj „Gospodarske zveze“ Jovan.

(Uradne ure v deželnih uradih.) Po sklepu deželnega odbora bodo uradne ure v vseh deželnih uradih od 1. majnika t. l. naprej zopet od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

(Prošnje za nagrade dolgo službi in poslom.) Kakor sporočamo že na drugem mestu, je letošnji redni občni zbor Kranjske hranilnice podelil znesek treh tisoč kron za obdaritev 60 dolgo službečih poslov, ki so obenem vlagatelji tega zavoda. Prošnje za te nagrade je pismeno ali ustno prijaviti tajništvu Kranjske hranilnice do 31. maja t. l. Natančnejši pogoji so objavljeni že na drugem mestu našega lista.

(Proti nezavarovanim klobučnim iglam.) Železniško ministrstvo je izdalo razglas, v katerem prepoveduje, da se nezavarovanih klobučnih igel v obsežju avstrijskih železnic ne sme nositi. Osebe, ki bi prestopile to prepoved, se bodo od prevažanja izključile in vrhutega po ministrski odredbi z dne 30. septembra 1857 kaznovale z denarno globo od 2 do 200 kron ali s šesturnim do 14dnevnim zaporom.

(Posebni vlaki.) C. kr. ravnateljstvo državne železnice naznanja, da ne more dati na razpolago posebnih vlakov po nižanih cenah o Binkoštih in ob dvojnih praznikih v času od 15. junija do 15. septembra z ozirom na določbe osebne in prtljažne tarife, del II., zvezek I., stran 48.

(Novi vlaki na progi gorenjske železnice.) Od 1. maja 1913 vozila bosta dva nova vlaka, in sicer pojde brzovlak iz Jesenic ob 4. uri 31 minut popoldne in pride v Kranj ob 5. uri 6 minut popoldne, kjer ostane eno minuto, v Ljubljano, južni kolodvor, pa pride ob 5. uri 48 minut popoldne in to skoz vse leto. — Ob nedeljah in praznikih bo vozil med Ljubljano in Kranjem osebni vlak, in sicer pojde iz Ljubljane ob 2. uri popoldne in pride v Kranj ob 2. uri 43 minut popoldne; iz Kranja gre ob 6. uri 4 minute popoldne in dospe v Ljubljano ob 7. uri 2 minuti zvečer.

— (Avtomobilna zveza Celje—Vranksko—Ljubljana.) Na Vranskem se je ustanovila vpisana zadruga z omejeno zavezo „Avtomobilna zveza Celje—Ljubljana“. Avtomobilni promet na državni cesti Celje—Ljubljana je torej zagotovljen. Dne 1. maja t. l. bo začela zveza z rednim avtomobilnim prometom med Celjem in Ljubljano. Avtomobil bo vozil po državni cesti iz Celja proti Žalcu, Svetemu Petru v Savinjski dolini, Vranskemu preko Trojan do Ljubljane. Prvi avtobus bo odšel iz Celja na praznik dne 1. maja ob pol 8. uri zjutraj in prišel v Ljubljano ob 11. uri dopoldne. Odhod iz Ljubljane ob pol 4. uri popoldne in prihod v Celje ob 7. uri zvečer. Prvo polovico meseca maja bo vozil samo en avtomobil. Okoli 10. maja dobi družba drugi avtomobil, ki bo vozil iz Ljubljane ob 7. uri zjutraj in prišel v Celje ob pol 10. dopoldne; iz Celja bo vozil ob 4. uri popoldne in se vrnil v Ljubljano ob 7. uri zvečer. Koncem meseca maja se postavi v promet še tretji salonski avtomobil, ki bo vozil le v slučajih potrebe, drugače pa ostane v rezervi. Vsak voz bo imel prostora za 18 do 20 oseb. Promet bo osebni in po potrebi tudi tovoren. Avtomobili bodo prevozili to progo, ki je 75 km dolga, približno v treh urah. Daljica Celje—Vranksko znaša 25 km, od Vranskega do Ljubljane pa je 50 km. Drugi avtobus, ki pride po Binkoštih v promet, bo služil le osebnemu prometu. Postajališča, vožni red in cene se bodo še pravočasno pred 1. majem razglasile. Omeniti je še, da je vsak potnik v trenutku, ko stopi na avtomobil proge Celje—Ljubljana zavarovan za slučaj smrtne nesreče za 20.000 K, za slučajne poškodbe pa razmeroma za manjšo vsoto.

(Avtomobilne poštne zveze.) Avtomobilna poštna vožnja po Vipavski dolini med Gorico in Postojno prične s 1. julijem t. l. Podjetnika št. gospoda Leopold Bolko in Karel Majer v Vipavi. — Avtomobilno poštno zvezo med Trojanami in Zagorjem vpeljuje za svoj tovorni promet antimonska družba v Trojanah. Družba bo na lastne stroške razširila prešibke mostove in prevzela tudi vzdrževanje cest. Ta družba je tudi lastnica bogatih premogokopov ter

namerava spravljati premog po posebni žični železnici na postajo Savo, odtod pa po Južni železnici v Ljubljano, kjer misli ustanoviti tovarno za brikete. — Avtomobilno poštno zvezo med Kočevjem in Črnomljem namerava vpeljati gospod Stalzer v Kočevju. Ker je okrajna cesta na tej progi ponekod preozka in pozimi izpostavljena snežnim zometom, se bo po komisijonalnem ogledu preje dognalo, kako naj se ti nedostatki odpravijo.

(Druga avtomobilna zveza med kolodvorom Škofja Loka in mestom Škofjo Loko.) Dne 25. marca se je pričelo z avtomobilom prevažati osebe in blago s kolodvora v Škofji Loki do Žirov v logaškem političnem okraju. Avtomobil stane 25.000 K ter ima poleg prostora za šest do osem oseb, tudi še prostor za blago, ter nosi težo do 4000 kg. — Avtomobil je last gospoda Frana Jelovčana, trgovca iz Gorenje vasi nad Poljanami, in nekaterih posestnikov iz Žirov. Kakor se čuje, namerava lesni trgovec Franc Dolenc iz Stare Loke v zvezi z nekaterimi drugimi posestniki nabaviti avtomobil, ki bo služil prevažanju oseb med kolodvorom v Škofji Loki in mestom samim. — Snuje se tudi avtomobilna zveza z Železniki.

(Kolekovanje vlog društev za razne prireditve.) Finančno ministrstvo je v odloku, ki ga je ravnokar izdalo, natančno določilo predpise glede kolekovanja vlog društev za dovoljenje predstav, produkcij, koncertov itd. Vsi prejšnji tozadevni odloki niso več v veljavi. — Posebno važne so naslednje točke: 1.) Če se vrši produkcija proti plačilu vstopnine ali brez vstopnine. 2.) Če je društvo po pravilih upravičeno za take prireditve ali ne; tu je pripomniti, da je društvo za takšne prireditve po svojih pravilih le tedaj upravičeno, če je zaprosena produkcija (prireditve) v pravilih razločno navedena, četudi takšne prireditve niso pravzaprav namen društva, ampak služijo le nadaljnjim društvenim interesom. Splošno določilo, da je društvo upravičeno prirediti take zabave, ne zadostuje. 3.) Če je namenjena prireditve le društvenikom, ali če je dostopna tudi nedruštvenikom. Vse tozadevne vloge, tičoč se samo društvenikov, so po tarifu 44 g kolka proste, če je društvo po pravilih k tej prireditvi upravičeno. Vloge pa, tičoč se produkcij tudi za nedruštvenike, ali za take prireditve, do katerih društvo po svojih pravilih ni upravičeno, se morajo kolekovati. Pri tem je visokost in način koleka odvisna od kakovosti prireditve (če je določena vstopnina ali ne). Za vsako prireditve proti vstopnini je plačati po tarifu 43 h in 7 g za vsak slučaj kolek za vlogo po dve kroni in kolek po dve kroni za dovoljenje. Vloge za dovoljenje predstav brez vstopnine se imajo po tarifu 43 a, 2, kolekovati s kolekom po eno krono.

(Umrila) je v soboto, dne 19. aprila t. l., v deželni bolnici gospodična Lina Mantuani, sestra ravnatelja deželnega muzeja, v 54. letu svoje starosti.

(Mlekarska zveza) je sklenila svoje poslovno leto s čistim dobičkom, tako da je upati, da se bo ta zveza še nadalje vzdrževala na površju, o čemer se je opravičeno dvomilo. Obžalovati je le, da ni bil več izvoljen velezaslužni dosedanji član nadzorstva posestnik in župan J. Stanovnik iz Horjula, ki se je za procvit Mlekarske zveze z vsemi močmi vedno zavzemal in da ni prišel namesto njega v odbor kmet.

(Zlatopolje pogorelo.) V noči 16. t. m. ob pol 1. uri je začelo goreti v vasi Zlatopolje. Pogorelo je osmim gospodarjem posestnikom do malega vse, tudi nekaj živali. Najhujše je bilo to, ker je ogenj nastal ponoči. Do sedaj še ni dognano, kdo je zanetil.

Škoda na pogorišču se ceni približno na 45 do 50 tisoč kron. Kdor more tem revežem pogorelcem prihiti v prvo pomoč, naj pošlje svoj milodar na gosпода župnika Janeza Medveda v Zlatopolje, pošta Lukovica, Gorenjsko.

(Novi obrtniki.) V Ljubljani so priglasili meseca marca nanovo obrt sledeči obrtniki: Ana Pečnik, Židovska ulica št. 5, prodaja slaščic in kruha; Karel Čamernik in drug, Dunajska cesta št. 9, obrt najemščkov za uporabo avtomobilov; Ivan Pust, Poljanska cesta 26, trgovina z železnimi in kovinskimi izdelki; Milko Krapež, Jurčičev trg št. 3, trgovina z gramofoni in gramofonskimi ploščami; Frančiška Žetko, Emonska cesta 10, trgovina z mešanim blagom; Regina Kollmann, Sodna ulica št. 4, trgovina z manufakturnim blagom in narejeno obleko; Fran Golob, Šolski drevored, prodaja klobas, klobasic, safalad in prekajenega mesa; Anton Jamnik, Breg, št. 20, sejmarstvo z drobnim blagom; Anton Perles, Prešernova ulica št. 7, medičarski in svečarski obrt; Neža Adamič, Sv. Martina cesta št. 9, prodaja živil in slaščic; Anton Solar, Sv. Jakoba nabrežje št. 33, sejmarstvo z galanterijskim blagom; Fran Tschinkel, Sodna ulica št. 7, trgovina s šivalnimi stroji in z bicikli; Marija Bonač, Šelenburgova ulica št. 6, prodaja razglednic; Jožef Kette, Franca Jožefa cesta št. 3, trgovina z mešanim blagom; Katarina Parkelj, Šolski drevored, prodaja svežega in prekajenega prašičjega mesa ter špeha; Jožefa Repič, Pogačarjev trg, prodaja zelenjave in cvetk; Terezija Krištof, Vodnikov trg, prodaja živil in sadja; Ivan in Ana Nagy, Sv. Petra cesta št. 2, trgovina z manufakturnim in pozamentirskim blagom. — O d g l a s i l i s o p a o b r t : Marija Eger, Sv. Petra cesta št. 2, trgovina z manufakturnim in pozamentirskim blagom; Elizabeta Juhant, Pred škofijo št. 19, prodaja lončene posode; Josip Simon Benedikt, Prešernova ulica št. 3, trgovina z mešanim blagom; Rudolf Marčun, Dolenjska cesta št. 17, črevljarska obrt; Neža Doberšek, Križevniška ulica št. 7, mala trgovina s kurivom, pivom, sodovico in z živili; Jernej Urbar, Prisojna ulica št. 3, pekovska obrt; Ferdinand Primožič, Rimska cesta št. 16, snaženje stanovanj in prodaja voščila; Jera Kopač, Vodnikov trg, prodaja sadja; Jera Sešek, Pred škofijo št. 4, mala kramarija.

(Iz trga.) Preteklo soboto so bile na ljubljanskem trgu prve kumare na prodaj. Seveda so bile kumare izredno drage. Komad je veljal 3 K. — Tržno nadzorstvo je preiskalo raznim kmetičam 650 jajc, ki so bila vsa dobra.

(Električna naprava v Selcih.) Posestnik in žagar Gašper Šturm v Selcih bo uporabil vodno moč, ki goni njegovo žago, in postavil dinamo stroj, ki bo preskrboval vas Selce z električno energijo za razsvetljavo in električno moč. Komisijonalni ogled se je že vršil začetkom tega meseca ter se mu je naprava elektrarne dovolila.

(Zopet nesreča pri streljanju.) V Dragomlju pri Domžalah so fantje med neko poroko streljali s topiči. Med streljanjem se je eden izmed možnarjev predčasno vnel ter Janezu Kokalju, po domače Strmoletovemu, odtrgal desni kazalec in mu razdrobil vso roko. Ponesrečenca so pripeljali v deželno bolnico. Ker se takšne nesreče v zadnjem času zelo množe (spominjamo le na veliko nesrečo pri streljanju na Vrhniki, ki se je pred kratkim pripetila), bi bilo pač najenostavnejše, da bi oblasti streljanje s topiči kratkomalo prepovedale ali vsaj omejile.

(Strah v mraševskem gozdu.) Novomeško okrožno sodišče je obsodilo na pet mesecev ječe 21letnega

Franceta Ravbarja iz Jurške vasi, ki je v gozdu med Mraševim in Vavto vasjo prežal na šolske deklice, da bi jih posilil. Pri tem si je navadno obraz črno pomazal in otroci so mislili, da je strah. Fant je preverzen. Pričel je lov na deklice že pred tremi leti in napadal le deklice v starosti od 8 do 10 let.

(Nepošten krojaški pomočnik.) Iz Kranja je neznanokam izginil krojaški pomočnik za damske obleke Anton Csillik, ko je preje še na sleparski način napravil za 120 K dolgovi in vzel s seboj moške in ženske obleke v vrednosti 135 K. Csillik je rojen leta 1889., pristojen v Szolnok na Ogrskem, srednje postave, šibak, golobrad, črnolas in plešast; manjkajo mu trije prednji zobje. Govori nemško in mažarsko.

(Prijet žepni tat.) Dne 12. aprila ponoči, ko je bil v Sežani semenj, je v hlevu, kjer se ustavljajo vozniki, nekemu posestniku izginila med spanjem iz žepa denarnica, v kateri je imel 430 K denarja. Ko se je mož že pozno v noči zbudil in tatvino opazil, je takoj alariral vse v hlevu se nahajajoče voznike ter jim povedal svojo nesrečo. Začelo se je ugibati, kdo bi bil tatvino izvršil in prišli so na pravo sled. Nekdo je namreč videl v hlevu stikati nekega čedno oblečenega človeka, na katerega je padel glavni sum. Začel se je po Sežani za njim lov in ga je hišni hlapec faktično na cesti zasačil in ga izročil orožnikom. Ko so ga ti preiskali, so našli pri njem pod pasom vso ukradeno vsoto, katero je oškodovanec dobil nazaj. Le denarnice, ki jo je bil takoj izpraznil in vrgel v gnojnico, ni dobil. Tat je baje neka tržaška propalica.

(Ljubljčan vlomilec v Gradcu.) V župnijskem uradu sv. Jožefa v Gradcu je presenetil duhovnik nekega moža, ki je odpiral predale pisalne mize. Ko je vlomilec zagledal duhovnika, je zbežal in se skrnil v klet. Tu ga je policija kmalu dobila. Vlomilec je leta 1873. v Ljubljani rojen, v Skorkovec pristojni pomožni delavec Feliks Haderbolc, ki je šele lani radi vloma od sedel petletno ječo. Haderbolc je v župnijskem uradu opetovano prosjačil ter pri teh obiskih vse stvari natančno ogledal. Če bi vlomilec ne bil preplašen, bi odnesel iz župnega urada skoro gotovo tudi 40.000 kron vredno monštranco.

(Ponesrečil se je) na Spodnjih Brnikih pri Cerkljah Primož Kosec, po domače Tomaževc, čvrst, priden mož, oče še nedoraslih sedmerih otrok. Rezal je bezgov grm, ki mu je bil na poti. Nož mu je pri tem izpodletel in s palcem leve roke je tako nesrečno pritisnil na oster obrezek grma, da se mu je ta globoko zadril za noht in zalomil. Konec lesa je vun potegnil, a ne vsega. Bolelo ga je hudo. 13. aprila se je sam peljal v Kranj po opravkih in je pri tej priliki namesto k zdravniku šel v lekarno za bolni palec iskat zdravila. Nato je še prisad pritegnil in prišel v telo. 14. aprila zjutraj se je dal prevideči navsezgodaj in poslal je po zdravnika. Zdravnik je spoznal, da mu je ostalo še veliko lesa v prstu in mu ga je izvlekel, potem pa rekel, da ni pomoči razun v bolnici. Odpeljali so ga popoldne v ljubljansko bolnico. A kmalu je prišel brzozjav, da je umrl. Pripeljali so ga iz Ljubljane, da je bil pokopan na domačem pokopališču.

(Slaboumna požigalka.) Posestnica Jožefa Vedemk iz Vojtine pri Slovenski Bistrici je pred nekaj dnevi svoje posestvo prodala, kar ji je bilo potem žal. Ker pa dotični kupec ni hotel od kupčije odstopiti, je potem pa maščevanja vse zažgala. Škoda znaša 3300 kron. Požigalko, katero so spoznali za slaboumno, so zaprli.

(Nenavaden poizkus umora.) Francetu Lavrinšku iz Trške gore pri Krškem je umrla pohlevna

in dobra žena Marija, ki mu je zapustila še čisto negodnega sinčka Jožka. 35 let stari France Lavrinšek bi se rad še enkrat oženil in je tudi tu in tam povpraševal po nevestah. Ali marsikod so ga zavrnil, češ da je zadolžen in da ima otroka. No, Lavrinšek si ni storil veliko iz tega in je skušal svojega sina, ki mu je bil v napoto, s sveta spraviti. Podal se je k svoji materi, kjer je bil sinček v oskrbi. Vzel ga je v roke, ga nekaj časa nosil, mu vtaknil žeblje v usta in ga zopet oddal. Komaj je oddal otroka, se je ta začel daviti in bljuvati. Na vprašanje, kaj je otroku, da se davi, odgovori: „Cukrčke sem mu dal“ in izgine. Drugi dan je našla krušna mati otrokova v otrokovem blatu tri žeblje od podkovanih črevljev. Postavila je Lavrinška na odgovor, ki je priznal poizkušeni umor sinčka. Lavrinšek je bil aretiran in oddan krškemu sodišču, odkoder pride pred poroto v Novem mestu. Otrok je pa zelo slaboten in ni izključeno, da ima še kak žebelj v želodcu ali črevlah.

(Dve trupli najdeni v Soči.) V nedeljo so našli v Soči dve trupli, in sicer v kanalu v Stračicah. Trupli sta bili oddaljeni eno od drugega le en meter. Enega mrliča so agnoscirali kot Josipa Rusjana, ki je pred nekaj časom izvršil samomor baje zaradi neozdravljive boleznis s tem, da je skočil iz pevmenskega mosta v Sočo. V drugem mrliču pa so spoznali nekega Lavrencija Čičigoja, kmeta iz Solkana, ki so ga pogrešali že od 16. marca. Izvršil je samomor radi slabih gmotnih razmer. Trupli sta bili prenešeni v goriško mrtvašnico.

(Naplavljjen utopljenec.) Dne 8. t. m. so v Verneku pri Hotiču delavci, ki so zaposleni pri uravnavi Save, našli ob bregu naplavljeno moško truplo. Utopljenec je meril 175 cm, bil popolnoma brez las in brade ali brk; na sebi ni imel drugega nego črevlje na elastiko. Ker je bilo truplo že zelo razpadlo, se ni moglo ničesar natančnejšega konstatirati.

(Ciganke žive z mrtvimi sleparile.) Orožniki so nedavno aretirali v Petrovčah na Gornjem Štajerskem potem tiralice zasledovani ciganki Ano in Marijo Brandner. Izvršili sta med kmeti mnogo sleparij in goljufig. Varali sta ljudi, da vesta za nek velik zaklad in da rabita za dvignjenje tistega gotovo vsoto. Ko sta to od kmetov izsilili, sta seveda brez sledu izginili. Drugim sta ciganki zopet rekli, da rajni domači v vicah velike muke trpijo in se jim je eden izmed rajnih v spanju prikazal in jih naprosil, naj izročijo sorodniki njima denarne prispevke za verne duše. Nabrani denar porabita ciganki za olajšanje trpljenja s pomočjo coprnije. Na ta način sta nekemu kmetu na Gornjem Štajerskem izvabile 2600 K. Obe ženski so odvedli na okrožno sodišče v Celju.

(Obešenega) so našli dne 22. t. m. zjutraj na Črnučah blizu železniške proge v gozdčiču neznanega moškega, rjavih brk in črnih las. Samomorilec je bil slabo oblečen, brez vseh listin, star od 40 do 45 let, najbrže kak delavec. Kaj ga je gnalo v smrt, se ne ve. Soditi po zunanje najbrže alkohol.

Razne stvari po svetu.

(Imenovanje poduradnikov državnih železnic za uradnike.) Organizacije imenovanih poduradnikov (kakor železniški mojstri, revizorji vlakov, oficianti itd.) so po večletnih prošnjah dosegli, da se je železniško ministrstvo odločilo od 1. julija t. l. naprej imenovati poduradnike teh vrst za uradnike državnih železnic. — Predpogoj za ime-

novanje je prav dobra kvalifikacija. — Isto udobnost so imeli že preje poduradniki južne železnice.

(Velik požar v Galiciji.) Listi poročajo, da je v Kamionki Strumilovi izbruhnil požar, ki je uničil hiše dveh ulic, kjer so se nahajale trgovine. Ena oseba je zgorela, 200 rodbin je brez strehe.

(Ljubavna tragedija v zraku.) V Louisvillu se je dogodila ljubavna tragedija v zraku. Znani aviatik de Ribas, ki je rodom Mehikanec, se je zaljubil v hčer večkratnega milijonarja Aldeganda. Roditelji mlade milijonarki niso hoteli dovoliti, da bi se poročila. Aviatik je vsled tega odnesel nevesto v aeroplanu. Brat odpeljane je zasledoval v zraku bežeče z avtomobilom. Čez nekaj časa pa se je moral zaljubljeni par spustiti na zemljo, ker se je motor v aeroplanu pokvaril. Ko sta bila tri metre visoko nad zemljo, je mladi Aleganda ustrelil z revolverjem de Ribasa, ki se je mrtev zgrudil z aparata na zemljo. Njegova nevesta, ki se je lahko ranila, je kmalu na to izvršila samomor.

(Napadi na španskega kralja in kraljev muzej.) Ni vladarja, ki bi bil doživel toliko napadov kakor sedanji španski kralj Alfonz XIII. Največji njegovi sovražniki pa morajo priznati, da je ostal pri vseh napadih vedno hladnokrven. Kralj Alfonz si je uredil v svoji palači celó poseben muzej, v katerem so shranjeni vsi predmeti, s katerimi so mu nameravali uničiti življenje. Tu paradira skoledica, v kateri je bilo mleko, s katerim so hoteli zastrupiti kralja, ko je bil šele osem mesecev star; zbrani so drobci velike vaze, preko katere je petletni kralj tako nesrečno padel, da je bilo njegovo življenje v nevarnosti. Kralj ima odlomek bombe, ki je bila nanj v Barceloni vržena. V tem muzeju je shranjena kočija in okostje konja, ki je bil ubit ob napadu na kralja v Parizu. Tudi samokres, s katerim je streljal anarhist Alegre na kralja, a ga ni zadel, pride v ta redki, zanimivi muzej kralja Alfonza.

(Najdaljši dnevi v Evropi.) Najdaljši dan v Evropi ima mesto Reykjavik na Islandiji. Tu se vesele kakor vobče na vsem otoku Islandiji belega dne, ki traja kar tri in pol meseca. Potem pride ob varangerskem fjordu na Norveškem ležeče mestece Bardo, kjer imajo od 21. majnika pa do 22. junija neprestano dan. V švedskem obmejnem mestu Torenau traja najdaljši dan 21 in pol, najkrajši pa samo dve in pol ure. V Petrogradu in Tobolsku v Sibiriji traja najdaljši dan 19 ur, najkrajši pa samo 5 ur. V Stokholmu in v Upsali je najdaljši dan 18 in pol, najkrajši pa 5 in pol ure dolg. V Londonu in v Berlinu pa traja najdaljši dan 17 in pol ure.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

O puranu in njegovi reji.

Izmed domače perutnine je pač puran najpozneje prišel v Evropo, ker ga niso v onih starih časih ukrotili, kakor drugo kuretnino. V starodavnosti teh ptičev v Evropi sploh niso poznali in so jih šele po osvojitvi Amerike uvedli v naše pokrajine. Začetkom 16. stoletja so prinesli prvi par puranov iz Amerike v Evropo, kjer so jih zaradi njihove velikosti in nenavadne zunanosti občudovali.

Akoravno so živeli purani v Ameriki, in sicer v Ohiju, Arkansasu, Indijani in drugod kot divji ptiči, se je vendar prav lahko posrečilo, da so mlade ptiče ukrotili in podomačili. Na Nemško so purani prišli že precej zgodaj, približno že deset let potem, ko so jih prinesli v Evropo, in se počasi razširili po vsem ozemlju Nemčije; zlasti v samostanih so tega dragocenega ptiča kaj radi negovali in redili.

Dandanes pa nahajamo purane po vseh evropskih pokrajinah, ki nimajo premrzlega in preveč neugodnega obnebja, zlasti na Angleškem, Francoskem, Ogrskem, Hrvaškem in v Sibiriji, v katerih deželah se prav pridno in skrbno pečajo z rejo puranov. Pitani purani, ki tehtajo 10 do 15 in mnogokrat še več kilogramov, niso le v teh deželah samih jako priljubljena pečenka, ampak perutninarji jih tudi v velikem številu izvažajo v druge dežele.

Purana povsod visoko cenijo; puranova pečenka, nadevana z gomoljčkami, je zlasti na Francoskem priljubljena; okusnost puranovega mesa je itak vsakemu znana.

Duševne lastnosti puranov so zelo majhne. Purica se obnaša že jako nerodno, ko vodi mladiče, pri čemer je pri največ živalih opaziti presenetljivo premišljevanje. Reja puranov je vobče le mogoča, če je na razpolago večja ploskev zemlje. Na malem dvorišču ne svetujemo nikomur, da bi redil purane. Za zdravje puranov je predvsem potrebno, da se lahko na bližnjih travnikih in poljih prosto gibajo in daleč naokrog izprehajajo, kar samo ob sebi umevno tudi znižuje stroške reje. Če je dovolj zemlje na razpolago, kakor pri večjih kmetijstvih in graščinah, potem svetujemo vsakemu rejo puranov v večjem obsegu, kajti čisti dobiček je pri umni reji puranov, če se ne pojavi nikaka bolezen, prav znaten.

Koncem meseca februarja ali začetkom marca začne purica nesti jajca. Število jajc ni veliko, navadno jih znese približno 20 komadov; pozneje v jeseni znese purica navadno še 6 do 7 jajc, ki jih pa le redko lahko uporabiš za valjenje. Pura vali izvrstno, zato jo moraš vsak dan enkrat vzdigniti iz gnezda, da ji daš potrebno hrano. Praktično je, če pustiš valiti purico v prostornem zaboju, v katerega si nastlal sena. V tem zaboju, ob katerem pritrdis na vsaki strani po en ročaj, pozneje prav lahko brez ovir prenašaš mlade pure. Po približno 24. dneh odvzameš za nekaj časa puri izvaljena jajca in jih preiščeš, to je jajca denes v skledo, v kateri je gorka voda, in jih opazuješ. Ona jajca, v katerih so žive živali, se kmalu prično gibati. Taka jajca vzameš potem iz vode, jih obrišeš in zopet puri podložiš. Na ta način preišči vsa jajca. Jajca, v katerih ne opaziš nikakega življenja in ki se prav nič ne gibljejo, vrzi proč, ker niso bila oplojena ali pa so živali poginile. To se mora storiti zaradi tega, da ni treba purici brez potrebe dalje časa valiti, ko je že vsa jajca izvalila. Vrhutega pa zavzemajo taka slaba jajca po nepotrebem prostoru v gnezdu. Mladiči se navadno po 28 do 29 dneh izležejo, včasih pa traja dva ali tri dni več.

Ko so se mladiči pod puro osušili, jih odstrani, ker je purica prav nerodna in jih lahko s svojimi štokljasnimi nogami poškoduje. Mladiče deni začasno v košaro, v katero si nastlal sena. Povrh položi ruto in nesi košaro z mladiči na topel prostor.

(Dalje prihodnjič.)